

Charakteristiky rizikového řidiče

Viníci dopravních nehod jsou často osobnosti

- nestabilní
- extravertní
- méně adaptované
- s nižší inteligencí
- se sklonem k agresivnímu chování

Lidé mající sklon k rizikovému chování (zvláště nezralí) bývají často s nízkou odpovědností vůči druhým, nedostatečně rozvinutou schopností anticipace, vyhledáváním situačního vzrušení a sklony k dobrodružství, snahou o sociální exhibici, nereálnou sebejistotou a kompenzací pocitu méněcennosti.

Aspekty v osobnostních rysech, které jsou některými autory považovány za kontraindikační vzhledem k řízení, jsou:

- emocionální labilita
- maladaptivnost
- egocentrismus
- nadměrně zvýšené sebevědomí
- hypersenzitivita
- iritabilita (podrážděnost)
- netolerantnost
- netrpělivost
- chronická nespokojenost
- bázlivost
- bezstarostnost
- lehkomyšlnost
- nezodpovědnost
- neschopnost zvážit důsledky svých činů
- potřeba se prosazovat
- agresivita

Zdroj: ŠUCHA, M., REHNOVÁ, V., KOŘÁN, M., ČERNOCHOVÁ, D.: *Dopravní psychologie pro praxi*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4113-0, s. 65.

Přehled různých typů řidičů ukazuje následující tabulka:

Skupiny	Jednání řidičů při řízení vozidla
1. Dobře přizpůsobeni; jsou vyvedeni z míry jen zřídka a rychle se vzpamatují.	Většinou nemají nehodu ani neporušují předpisy.
2. Mají duševní problémy, jsou však společensky odpovědní a ovládají se.	Většinou nemají nehodu ani neporušují předpisy.
3. Mají duševní problémy, jsou společensky odpovědní, ale bývají vyvedeni z míry po dlouhá časová období.	V určitých obdobích (týdnů nebo měsíců) mohou mít nehody nebo dopravní přestupky.
4. Společensky odpovědní, mají duševní problémy a sklon k ustavičnému rozrušení.	Mají vysoký počet nehod a dopravních přestupků.
5. Mají stálou tendenci k nespolečenskému a asociálnímu chování.	Stálí narušovatelé dopravních předpisů, mívají velkou nehodovost.
6. Různé (epileptici, diabetici, duševně defektní atd.)	Chování nepředvídané; jednání při řízení se může pohybovat mezi velmi špatným a velmi dobrým.

Osoby **1. skupiny** jsou z hlediska nehodového jednání výbornými řidiči.

Skupina 2. – 5. trpí citovými problémy nebo poruchami, které jsou způsobeny emočním napětím a konflikty. Příznaky značně kolísají, mohou zahrnovat úzkost, depresivní duševní stavy, neschopnost soustředit se nebo činit rozhodnutí, poruchy paměti, zvýšenou popudlivost, chorobnou nejistotu, nespavost nebo neschopnost těžit se z normálních lidských vztahů.

Osoby **2. skupiny** jsou zvláštního typu. Jsou to buď lidé velmi mírné povahy nebo si osvojili způsob jak ovládat své chování. Jsou dobrými řidiči z hlediska nehodového chování.

Osoby **3. skupiny** mají rovněž osobní problémy, nejsou však schopny kontrolovat své chování jako osoby skupiny 2. Jsou to lidé odpovědní, jejich problémy však periodicky nabývají vrchu a po dlouhá období nejsou s to v normálním životě pracovat výkonně. V těchto obdobích zapomínají na obvyklou obezřetnost. Pak mohou velmi snadno utrpět úraz nebo se dopustit dopravních přestupků. Většinou jsou dobrými řidiči, nejsou-li vystaveni rušivým vlivům svých citových problémů.

Osoby **4. skupiny** jsou neustále pod značným vlivem svých problémů. Mohou se často neúmyslně chovat tak, že jejich chování vede k úrazům a dopravním přestupkům. Jsou velmi špatnými řidiči z hlediska nehodového jednání. Skupina 3 a 4 způsobuje pravděpodobně většinu silničních nehod.

Skupina 5 zahrnuje jednotlivce, kteří jsou nazýváni psychopaty. U nich se projevují poruchy povahy nespolečenské nebo asociální. Kázeň je jim protivná a odmítají se přizpůsobit přijatým mravním zásadám. Jsou bezohlední k jiným. Postrádají smysl pro čestné jednání. Nemají výčitky svědomí pro své špatnosti. Jejich život postrádá cílevědomou houževnatost. Často mění zaměstnání. Jsou všeobecně označováni jako chladní, necitelní nebo dětinští, či těžkaví ve svých náladách. Mnozí se dovedou vlichotit do přízně a jejich okouzující chování vyvolává příznivý dojem; někteří jsou agresivní a těžko se s nimi vyjde; jiní jsou slabí a pasivní. **Skoro všichni jsou egocentričtí.**

Osoby **skupiny 6.** ukazují na několik typů onemocnění jako epilepsie, cukrovka, duševní poruchy a rozmanitý počet tělesných nedostatků, které mohou vést k nebezpečnému jednání.

Zdroj: ŠTIKAR, J., J.HOSKOVEC a J. ŠMOLÍKOVÁ. *Psychologická prevence nehod: (teorie a praxe)*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1096-5, s. 149.